

په یامی ریز به ندی

د. عومهر عالی

۲۰۱۸

گرنگترین
تایبه تمه ندییه کانی ئیسلام
په یامی ریز به ندی

د. عومەر عهلی

ناوی کتیب: **گرنگترین تایبه تمه ندییه کانی ئیسلام، پیامی ریزبه ندی**
نوسه ر: **عومه ر عملی**
دیزاینی ناوه وهو بهرگ: **توانا نهحمه د**
چاپخانه: **تیراژ:**
نرخ:

ژماره (ای سالی) ای
له به ریوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتییه کانی پیدراوه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دهروازه:

ئەوێ دەمانه‌وێت تیشک بخه‌ینه سه‌ری له‌م بابه‌ته‌دا تاییه‌تمه‌ندیه‌کانی ئیسلامه‌ وه‌یان گرنگ‌ترین تاییه‌تمه‌ندیه‌کان. جا‌گه‌ر شاره‌زایه‌کی تارا‌ده‌یه‌ک باشمان له‌سه‌ر ئەم ئیسلامه‌ هه‌بوو ئەوکاته‌ که‌سانیک ناتوانن به‌ فه‌لسه‌فه‌ی وشک به‌ ناوی جو‌راو جو‌روه‌ه‌ گرفتمان بو‌ دروست بکه‌ن خو‌یان به‌ پیشکه‌وتوو له‌قه‌له‌م به‌ن، وه‌ ئیمه‌ به‌دواکه‌وتوو، له‌ هه‌مان کاتدا پیچه‌وانه‌یه‌. چونکه‌ عه‌قلیک رازی نه‌بیت به‌ راستی خاوا به‌دواکه‌وتنی ریبازه‌که‌ی ده‌بیت ئەمه‌ خو‌ی بو‌ خو‌ی چ دواکه‌وتنیک بیت که‌ له‌ راستی را بکه‌یت.

ئاینی پیروزی ئیسلام کۆمه‌لیک تاییه‌تمه‌ندی خو‌ی هه‌یه‌ وه‌ جیای ده‌کاته‌وه‌ له‌ ناین و به‌رنامه‌کانی تر.

یه کهم: له لایهن خوای گه وروهه یه (الربانیة)

ئهمه، تاییه تدمه ندیه کی زۆر گرنگ و جیی تپرامانه خویهک دروستکهر و پراگری ئهم بونه وهره به هه موو ئه و شتانه وهی که تیایدایه، به پروه بهری به شیوه یه کی داد وهرانه، بی جیاوازی له نیوان باوه پدارو بی باورپدا، خویهک که دروست کهر و به پروه بهر بیته به پراستی ههر خویشی شاره زایه به پیداو یستیه کانی هه موو مرو قایه تی رابوردو ئیستا و داهاتوو، ئه وهی له م خاله دا وهرده گیرئ پاک و بی گهردی و بی که موکوری و وه بی هیچ ده مارگیریهک، به پیچه وانه ی بهرنامه کانی تر، ئه گهر بیته و وردانه سه رنجیکی ههر بهرنامه یهک له و بهرنامه نه ی که له غهیری خوا هه یه، هه مووی بو سه رده میک ده خوات له گه ل جیاوازیه کی زۆردا به پیچه وانه ی ئیسلام. سه رچاوه ی ئهم دینه له لایهن خوا وه وه یه، به شیوه ی ئیلهام (وحی) هاتوو به پیه مبه رمان درودوی خوای له سه ر بیته، به دهق و مانا وه وه ئه وه ش قورئانه. سه رچاوه ی حوکه مه ته ده سترکده کان مرو قه. به لام سه رچاوه ی ئیسلام دروستکهری مرو قه. ئه مه یه گرفتئ نیوان ئیسلامیه کان و عه لمانیه کان. چونکه ئیمه بیرو باوه رمان له سه ر ئه وه دامه زراوه که ئهم دینه لای خوای گه وروه هاتوو، ماده م لای خوا وه هاتوو ههر ئه مه شیوا تره، ئه مه راستیه که ناتوانین نکۆلی لی بکهین. وه که سیش ناتوانیته به شیوه یه کی زانستیانه روو به پرووی بیته وه، قورئان خو ی روو به پرووی هه موو خه لک ده بیته وه به ته حه داوه ئه و پرسیاره یان لی ده کات. به لگه شمان ههر قورئانه که خو یه تی ئه گهر وانیه سوره تیک بهینن، وان کنتم فی ربی مما نزلنا علی عبدنا فاتوا بسوره من مثله البقرة ۲۳ به لام له بهرنامه کانی ترده ده بینین ئه مرو شتیک داده نیین دوا ی ماوه یه کی کهم ههر خو شیان باوه ریان پیی نامینیته و به شیوا ی نازانن، به کورتئ ئهم ئاینه له لایهن خوای گه وروه هاتوو بو هه موو مرو قایه تی له سه ره تایه وه تا کۆتایی.

دووهم: که نه گوره (الثبات)

نه گور به مانای ئه وه نيه که هه موو شتیکی به لکو شته سه ره کیه کان بو نمونه بیروباوهر (العقیده) هه موو ئه و بیروباوهرانه ی هه مانه هه ره وهك خوی ده مینیتته وه باوهر به خوا، پیغه مبه ر، فریشته کان، رۆژی دوا، حساب و لی پرسینه وه، به هه شت و جه هه نه م، چاکه و خرایه... هتد ههروه ها ئه خلاق کرده وه کانمان هه رشتیک که فه رمان به نه کردنی کرابیت ده بیت وهك خوی بیت وه هه ره وهك خۆشی ده مینیتته وه ئیتر هه رچه ند رۆزگار بگوردریت ئه وه هه ره وهك خوی وایه بو نمونه خواردنه وه ی مه ی و کاری به د ره وشتی شتیکی نه گوره، ناکریت بلیین ئیستا زه مانیکی تره و ئاسایه!

ههروه ها په رستشه ئاینیه کان نوپژ، رۆژو، زه کات، هه ج، وه ههروه ها ئه مانه هه مووی نه گوره وه وهك خوی ده مینیتته وه به به رده وامی ناکریت بلیین ئیسته زه مانی ئه مانه نيه، مسولمان ده بیت په یوه ندی له گه ل خوی خویدا به رده وام بته و بیت وه چون ئه م ئامانجه دیته دی به عیبادت وه به رده وام بوونی په یوه ندیته تی به خواوه، به لاواز بوونی کاریگه ری ده بیت له سه ر شتی تر، هه موو نه گوره کان به گورینیان شیرازه تیک ده چیت و په یوه ستداره به پیشکه وتنه وه واته مانه وه یه کی له به رزترین ئاستی پیشکه وتندایه نه ك به گورینه که ی، چون گورینی ئه و شتانه سه رلیشواندن و پشیوی و هه لوه شان وه وه سه رگه ردانی به ره م ده هینیت، بو نمونه داوین پاکي نه گوره که گورا ده بیته داوین پیسی، ده ستپاکي نه گوره که گورا ده بیته دزی و خیانه ت، عیبادت نه گوره که گورا ده بیته عیباده تی شتگه لیکي نا شایسته وه ههروه ها.

سپیه‌م: هاوسه‌نگه (التوازن)

له‌به‌ین رۆج و جهسته، دونیاو دوارۆژ، شتیکی نه‌گونجاوه له ئیسلامدا گرتنی یه‌ك لایه‌ن، ئه‌گه‌ر بی‌ت و سه‌یری جهسته‌و رۆج بکه‌ین هه‌ردوکیان پێویستیان به‌ پرده‌رده‌کردن هه‌یه‌ جهسته‌ به‌ خواردنی به‌سودو فیتامین دارو وه‌ به‌رده‌وام، وه‌ هه‌روه‌ها رۆحیش به‌ عیباده‌ت و په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ خوای گه‌وره‌دا ئه‌مه‌ ده‌بی‌ته‌ خواردنی رۆج. جا ده‌بی‌ت هاوسه‌نگیه‌ك هه‌بی‌ت له‌ نیوان دونیاو دوارۆژدا وه‌ له‌ نیوان رۆج و جهسته‌دا وه‌ به‌هه‌مان شیوه‌ له‌ کاره‌کانی تردا وه‌ کوردی خو‌شمان وتوانه‌ (نه‌شیش بسوتی و نه‌ که‌باب) جا ده‌بی‌ت هاوسه‌نگیه‌ك هه‌بی‌ت له‌ نیوان هه‌ردولادا.

چواره‌م: راست بینیی یه (الواقعية)

یانی چ واقعی یانی شتیکی خه‌یالی نیه‌ خه‌ون نیه‌ ئه‌وه‌ی که‌ داوا‌ی ده‌کات گونجاوه‌ وه‌ کاری پێکه‌راوه‌ به‌رده‌وامیش شایسته‌ی کار پێکه‌رنه‌، ئه‌وه‌ی که‌ داوا‌ی ده‌کات گونجاوه‌ له‌گه‌ڵ ژیریماندا، هه‌رگیز ئیسلام داوا‌ی شتیکی نه‌کردووه‌ که‌ گونجاو نه‌بی‌ت، وه‌یان له‌ توانادا نه‌بی‌ت.

پینجه‌م: گشتگیره (الشمول)

ناشکرایه‌ ئاینی ئیسلام ناینیکی گشت گیره‌ وه‌ هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژیان ده‌گرێ‌ته‌وه‌، هه‌یچ شتیکی نیه‌ که‌ له‌ ئیسلام به‌ده‌ری‌ت، وه‌ لێ‌ره‌دا پرسیارێ‌ک دروست ده‌بی‌ت، به‌کێ‌ ده‌لی: شتی وا هه‌یه‌ که‌ له‌ ئیسلامدا باس نه‌کراوه‌،

پهيامی ريزبهندی

وه لآمه كهی ئه وه یه، ئه وهی كه له ئیسلامدا هه لآله هه لآله، ئه وهی كه هه رآمه هه رآمه، ئه وهشی كه باس نه كه راه موباحه ئینسان سه رپشكه تیایدا له كردن و نه كردنیا، سزای بۆ نیه به لآم ئه وهی كه سه ره کی و گرنه گه باس كه راه، چه نده ها شتیش هه یه كه زانایان قسه ی له سه ر ده كه ن به هۆی تیگه یشتنیان له ئیسلامه كه وه خویندنه وه یان بۆ ده قه شه رعیه كان. ئه م گشت گیریه هه موو ئه م لایه نانه ده گریته وه نیوان به نده وه خوا، مروؤف و مروؤف، مروؤف و ده ولت، ده ولت و مروؤف، نیوان ده ولت و ده ولت، مسولمان به غه یری مسولمانه وه، ده ولته تی ئیسلامی به ده ولته تی ئیسلامیه وه، ده ولته تی ئیسلامی به غه یری ئیسلامیه وه.... هتد

شه شه م: ئاسانه (الیسر)

دینی ئیسلام دینیکی ئاسانه وه ئه وهی داوای كردووی له توانای مروؤقه كان به ده ر نیه، هه رگیز خوای گه وه كه س سزا نادات له سه ر شتیک كه له توانای به ده ر بیته. وه كه له سه ره وه ئامازه مان پی كرد، ئه گه ر گه رتیکیش وه یان هۆیه كه هه بوو ئاسانكاری تریش هه یه، بۆ نمونه كه نه توانرا نوێژ به راوه ستانه وه بكریت ده توانریت به دانیشتنه وه بكریت... وه یان له سه فه ردا كورت ده كریته وه .. هتد ئه گه ر گرانیش بیته ده بیته ته حامولی بكریت مادام له توانا به ده ر نه بوو، وه بۆ له پیناوه دنیا دا زۆر ئیش ده كه ین به لاشمانه وه زۆر گرانه به لآم ته حه مولی ده كه ین له به ر ماده ... بۆ، بۆ ئیسلامه كه ته حه مولی نه كه ین نایا پاداشتی کامیان گه وه تره! هه ندیک كه س ده لپین نوێژی سه به ینیان گرانه به لآم ئیمه ش ئه وه ده لپین نابینن بی باوه ر زۆریکی پیش نوێژی به یانیان هه ل ده ستن بۆ كار كردن رپگه یه کی درپژیش ده برن، بۆ ئیمه به گران سه یری

بکهین پاداشتی کامیان گه وره تره! هه ر ئه و پرسیاره ده کهین توخوا ئه گه ر
هه ر یه کیك له ئیمه مه وعیدی سه فه ری هه بیت وه یان کار زوو وه له کاتی
خویدا هه ئناستین ئه ی بو، بو نویره که به گران بزانیین له کاتیکدا کاتیکی زور
که ممان لی ده گریت.

کوئیای به باسه که ده هیئین به بیرهیئانه وه ی خاله کان. ۱- له لایه ن خواوه وه یه
(الربانیة). ۲- نه گوره (الثبات). ۳- هاوسه نگه (التوازن). ۴- راست بینه (الواقعیه). ۵-
گشت گیره (الشمول). ۶- ئاسان (اليسر).

له م سه رچاوه یه سود وه رگیراوه: المدخل الدراسة الشريعة الاسلامیة/الدكتور
عبدلکریم زیدان.

پیرست

- ده‌روازه:-----۳
- یه‌که‌م: له‌لایه‌ن‌خوای‌گه‌وره‌وه‌یه (الربانية)-----۴
- دوو‌ه‌م: که‌نه‌گوره (الثبات)-----۵
- سییه‌م: هاوسه‌نگه (التوازن)-----۶
- چواره‌م: راست‌بینیی‌یه (الواقعية)-----۶
- پینجه‌م: گشتگیره (الشمول)-----۶
- شه‌شه‌م: ئاسانه (الیسر)-----۷

ئەۋەى دەمانەۋىت تىشك
بخەىنە سەرى لەم بابەتەدا
تايبەتمەندىەكانى ئىسلامە ۋەيان
گرنگ ترين تايبەتمەندىەكان.
جا گەر شارەزايەكى تارادەيەك
باشمان لەسەر ئەم ئىسلامە
هەبوو ئەۋكاتە كەسانىك
ئاتوانن بە فەلسەفەى وشك بە
ناۋى جۇراۋ جۇرەۋە گۇرقتمان
بۇ دروست بكن خۇيان بە
پىشكەوتوو لەقەلەم بەن، ۋە
ئىمە بەدواكەوتوو، لە هەمان
كاتدا پىچەۋانەيە، چونكە عەقلىك
رازى نەيىت بە راستىتى خواۋ
بەدواكەوتنى رىبازەكەى دەبىت
ئەمە خۇى بۇ خۇى چ دواكەوتنىك
بىت كە لە راستى را بكەيت.

پەيامى رىزبەندى

د. عومەر عەلى

۲۰۱۸

